

Ключевые слова: *состояние, слова семантики состояния, семантическая категория, часть речи, критерии выделения частей речи, грамматические признаки.*

Mudrinich S., Ph.D (Linguistics)
Kyiv national linguistic university, Kyiv

THE HISTORY OF STUDY THE WORDS OF SEMANTICS OF STATE IN SLAVIC AND GERMANIC LINGUISTICS

The article deals with the question of the historical way of the words of semantics of state in the Slavic and Germanic linguistics. The concept of state, as a temporary, transient quality of an object or person is analyzed. The status of the words of semantics of state is determined. The diametrically opposite views of scholars of linguists of the quantity and quality of the criteria for the separation of parts of speech are studied.

Specific semantic and grammatical signs of the words of semantics of state are outlined.

Keywords: *state, the words of semantics of state, semantics category, parts of speech, criteria for the separation of parts of speech, grammatical features.*

УДК 821.09.06

Бундза І.В., викладач

Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів

ФУНКЦІОНУВАННЯ МНОЖИННИХ ФОРМ ВІД ІМЕННИКІВ *SINGULARIA TANTUM* НА ПОЗНАЧЕННЯ ПОЧУТТІВ У СУЧАСНІЙ ПОЛЬСЬКІЙ МОВІ

*У статті досліджено реалізацію множинних форм від іменників *singularia tantum* на позначення почуттів у текстах польської мови, проаналізовано функціональні особливості значень, у яких іменники *singularia tantum* уживаються в плюральних формах, проаналізовано співвіднесення значень множинних форм від іменників *singularia tantum* у контексті зі значеннями відповідних форм у словниках.*

Ключові слова: *граматична категорія числа, іменники *singularia tantum*, множинні форми, назви почуттів.*

Система граматичних категорій будь-якої мови, зокрема й польської, відображує специфіку зв'язку мислення і мови. Вивчення граматичної категорії числа, як однієї з найскладніших у плані взаємовідношення мовних знаків і позамовної дійсності, граматики і семантики, дає можливість дослідити дію внутрішніх механізмів, що керують процесами розвитку лексико-граматичної системи мови.

Номінативність граматичної категорії числа проявляється в тому, що форма однини іменника виражає один предмет з позамовної дійсності, форма множини – множинність однорідних предметів. Іноді, однак, це співвідношення плану вираження і плану змісту

© Бундза І.В., 2018

порушуються і числові форми в контексті можуть реалізувати інші значення. Семантику граматичних числових форм, зокрема функціональний аспект значення збірних, речовинних і абстрактних іменників *singularia tantum*, на матеріалі польської мови висвітлено в дослідженнях А. Дишака [8], А. Грибосьової [10], П. Кшижановського [12], К. Фелешка [9], Г. Хабрайської [11], О. Шапкіної [14], української мови – О.К. Безпосяко [1], А.О. Колесникова [4], І.О. Назаренко [6], Л.І. Мацько [7], російської мови – Л.О. Бикової [2], Л.В. Калініної [3], О.М. Ляшевської [5] і ін. Незважаючи на помітне зацікавлення окремими аспектами семантики граматичної категорії числа – йдеться насамперед про зв'язок форм числа іменників з позамовною дійсністю, кількісні значення форм однини і множини іменників, специфіку значень форм однини і множини в тексті – аналіз функціонування множинних форм, утворених від іменників *singularia tantum*, має все ж фрагментарний характер, чим і зумовлена **актуальність** дослідження.

Метою пропонованої статті є дослідження реалізації множинних форм, утворених від іменників *singularia tantum* на позначення почуттів, у Національному корпусі польської мови (далі – НКПМ [13]) та на інтернет-сторінках. Реалізація поставленої мети передбачає вирішення конкретних **завдань**: дослідити лексикографічну інтерпретацію іменників *singularia tantum* на позначення почуттів у різних словниках польської мови; проаналізувати функціональні особливості значень, у яких іменники *singularia tantum* уживаються в плуральних формах, визначаючи, який характер – контекстний чи системний – мають зміни значення множинних форм досліджуваних іменників; простежити співвіднесення значень множинних форм від іменників *singularia tantum* у тексті зі значеннями відповідних форм у словниках, виявляючи їхні можливі інноваційні вживання в сучасній польській мові. **Об'єктом** дослідження виступає 58 іменників на позначення радості, смутку, гніву і страху, реалізованих у 232 000 контекстах, з яких 15 330 містить форми множини.

У лексикографічних джерелах¹ числова характеристика семи лексем (*uciecha, rozkosz, boleść, żal, przykrość, smutek, strach*) залежить від їхнього значення: у значенні 'почуття' ці іменники подані як іменники *singularia tantum*, а їхні лексикалізовані форми множини в похідних значеннях – як іменники *pluralia tantum* (*uciechy* 'те, що викликає почуття задоволення, радості', *rozkosze* 'те, що викликає приємне відчуття', *boleści* 'сильний біль у черевній порожнині', *żale* 'слова, в яких ми скаржимося на когось або щось', *przykrości* 'те, що викликає неприємне почуття', *smutki* 'проблеми, важкі справи, які спричиняють поганий настрій', *strachy* 'тіні, духи померлих'). Для деяких з цих лексем наведені значення виявляємо й у формі однини (напр.: *Belchatów przegrał ostatnio z Odrą. Podobna przykrość może wkrótce spotkać Zagłębie* (НКПМ: *Słowo Polskie*, 2007). Одна лексема (*przyjemność*) у похідному значенні 'те, що викликає відчуття задоволення' має згідно зі словниками повну числову парадигму. Щодо інших лексем, то в словникових статтях натрапляємо на непослідовний опис числової специфіки цих слів у значенні 'почуття': 41 іменник словники кваліфікують як *singularia tantum*, натомість для дев'яти лексем (*radość, tęsknota, depresja, smętek, chandra, rozdrażnienie, obawa, lęk, niepokój*),

¹ „Словник польської мови” за ред. В. Дорошевського, „Словник сучасної польської мови” за ред. Б. Дуная, „Великий словник правильної польської мови” за ред. А. Марковського, „Універсальний словник польської мови” за ред. С. Дубіша, „Інший словник польської мови” за ред. М. Банька, „Великий словник польської мови” за ред. П. Жміродзького.

не обмежують числової парадигми формами однини, хоча словникові статті не містять елементів значення, на підставі яких можна віднести ці лексеми до іменників з повною числовою парадигмою, адже дефініції такого іменника та іменника, вживання множини якого обмежене, мають подібні формулювання, напр.: *radość* ‘сильне почуття задоволення, викликане чимось приємним чи тим, що ми любимо’ – *strach* ‘сильне і неприємне почуття, яке ми відчуваємо в небезпечній ситуації’.

У НКПМ не виявлено контекстів з формою множини лише для п’яти іменників, які й у словникових статтях містять позначки про вживання лише в однині (*rozradowanie, ukontentowanie, posepność, beztroška, zgroza*). Відсутність плуральних форм лексем *rozradowanie, ukontentowanie, posepność* пояснюємо тим, що ці слова вживаються в незначній кількості контекстів (*rozradowanie* – 46, *ukontentowanie* – 146, *posepność* – 32). Словникові статті цих іменників містять інформацію про стилістичне обмеження їхнього використання. Попри значно більшу фреквентність іменників *beztroška* (1 657) та *zgroza* (1 737) у корпусі не знаходимо контекстів з реалізацією множинних форм.

Від решти назв почуттів і емоційних станів, попри словникове обмеження, в НКПМ утворені множинні форми з різними значеннями. Найменший відсоток контекстів з плуральною формою виявлено для іменників, утворених від назв на позначення гніву (0,19%–5,78%). Варто додати, що в лексикографічних джерелах для іменників-назв гніву подано позначки, що обмежують їхнє вживання лише формою однини, і лише для іменника *rozdrażnienie* зафіксовано інформацію про повну числову парадигму, хоча в корпусі виявлено всього 1,03% контекстів з плуралісом цього слова.

Найчисленніше в корпусі представлені множинні форми, утворені від назв смутку (0,25% – 34%). Саме серед іменників цієї групи є лексеми, які, згідно зі словниковими даними, в одному з похідних значень уживаються в плуральних формах (*boleść, żal, przykrość, smutek*), а також лексеми, для яких словники подають повну числову парадигму (*tešknota, smętek, chandra*).

Уживання множинних форм, утворених від іменників *singularia tantum*, спричинене номінативною необхідністю чи контекстним оточенням, пов’язане переважно зі семантичними змінами, які спочатку проявляються на рівні контексту, а за умови регулярності – на рівні лексеми, що повинно відображатися у словникових дефініціях. Маючи абстрактне значення, іменники на позначення почуттів та емоційних станів людини оформлені одниною. Здатність слів у похідному значенні вживатися у формах множини (і, ймовірно, у відповідних формах однини) впливає на зменшення ступеня абстрактності, а іноді призводить до їх переходу в групу конкретних назв.

Виявляючи на підставі корпусного аналізу значення, в яких іменники *singularia tantum* уживаються в плуральній формі, верифікуємо дані словникової фіксації, яка, як показує дослідження, не відображає реального стану їх функціонування. Частина цих значень притаманна цілим групам лексем, деякі значення з’являються лише в окремих слів.

Назви почуттів у польській мові виражені формами однини, оскільки означають абстрактне, недискретне, а отже й незлічуване поняття. У контексті абстрактне значення актуалізується і слово може позначати конкретний, обмежений часовими параметрами, прояв почуття, що стає передумовою вживання іменників *singularia tantum* у формах множини (тобто слово в значенні ‘прояв почуття’ має повну числову парадигму). У корпусі текстів не виявлено форм множини зі значенням ‘прояв почуття’ лише для п’яти

назв почуттів, а саме: *frajda, wesolość, smętek, ponurość, rozżalenie*. У поодиноких контекстах з плюральними формами проявляються інші, описані далі, значення. Для дев'яти лексем (*przysłuchanie, chandra, irytacja, rozdrażnienie, trwoga, bojaźń, przestrach, poploch, zaniepokojenie*) у формі множини виявлено лише це значення, плюральні ж форми інших (33 лексеми), крім значення 'прояв почуття', можуть мати також інші, представлені далі, значення.

За допомогою контекстного оточення з'ясовано, що форми множини, утворені від назв почуттів передусім позначають множинність проявів почуттів різних людей (напр.: *ojciec nie dostrzega naszych smutków i naszych radości* (НКПМ: Nowacka E. Emilia z kwiatem lilii leśnej, 1993); *Dlaczego ludzkie szczęścia są tak sprzeczne?* (НКПМ: Kowalewski S. Czarne okna, 1961); *zdołaliśmy przekroczyć nasze melancholie* (НКПМ: Gazeta Pomorska, 2009); *ograniczyć może irytacje klientów* (<http://livre.biz.pl>, 2017)), повторюваність проявів почуття однієї людини (напр.: *Nie miała jednak na kim wyladowywać swoich gniewów* (НКПМ: Miłosz Cz. Abecadło Miłosza, 1997); *udawało mi się panować nad nim, nad jego złościami* (<https://forum.adhd.org.pl>, 2012)), інтенсивність почуття (напр.: *ich pokonanie przynosi eksploratorowi niezwykle satysfakcje* (НКПМ: Bujko M.M. Złoty pociąg, 2006); *Przepadły uczucia Izydora – jakieś rozpaczę (gdy odeszła Ruta), radości (gdy przyszedł od niej list)* (НКПМ: Tokarczuk O. Prawiek i inne czasy, 1996)). Рідше множинну форму вжито в контексті, в якому йдеться про різні види почуття (напр.: *Wywają różne strachy. Także strach przed własnym błędem* (НКПМ: Michnik A. i in. Między Panem a Plebanem, 1995); *Dobrze by było, żeby ludzie, którzy teraz oburzają się na widok zadymy przy granicy, tak samo oburzyli się na widok człowieka na wózku inwalidzkim. I niech się te dwa oburzenia równoważą* (<http://www.dziennikbaltycki.pl>, 2015)).

Тезу про те, що у формі множини реалізується значення 'прояв почуття' підтверджує числова квантифікація цих слів, що характерне для злічуваних іменників, напр.: *Gdy gniewasz się na swój gniew, masz już dwa gniewy* (НКПМ: Santorski J. Jak żyć żeby nie zwariować, 2003); *Dwie radości. Radość prezesa i radość pracownika energetyki* (<http://obywatelenergetyk.com>, 2014); *On też był wściekły, tak jak i ja, te dwie wściekłości się zderzyły* (Chmielewska J. Zbrodnia w efekcie, 2013); *przynosiło im też wiele smutków* (НКПМ: Rostworowska M. Portret za mgłą..., 2003). Про вплив часового параметра на вживання плюральної форми свідчить використання лексичних засобів зі значенням 'обмежений часом', напр.: *wesoligo starca, którego gniewy były krótkotrwałe* (НКПМ: Kossak Z. Przemyerze, 1952); *nie za bardzo wie co to jest apatia i myli ją z chwilowymi przysługami jakie miewa każdy* (<https://tipy.interia.pl>, 2012)).

Лексикографічні джерела польської мови не завжди відображають реальну ситуацію вживання множинних форм від іменників *singularia tantum*. Це пов'язане, очевидно, з тим, що словникова дефініція повинна містити узагальнене, абстрактне значення, що й спричиняє обмеження у словнику числової парадигми. Наявні в НКПМ контексти з формою множини на позначення проявів почуття свідчать, про тенденцію до плюралізації іменників *singularia tantum*, що варто було б ввести у словникову дефініцію лексем, уживання множинних форм яких підтверджено корпусом.

22 лексеми з групи назв почуттів (*radość, frajda, radocha, uciecha, rozkosz, przyjemność, szczęście, szczęśliwość, zadowolenie, satysfakcja, smutek, smętek, rozgoryczenie, gorycz, przykość, tęsknota, tęsknica, złość, wściekłość, obawa, strach, przerażenie*) у формі

множини реалізують значення ‘те, що викликає почуття’. Особливістю утворення такого похідного значення є те, що, беручи до уваги конкретну ситуацію в позамовній дійсності, назва почуття може переноситися на те, що його викликає, зокрема: людей (напр.: *Trzy małe wielkie szczęścia, ale też trzy smutki. Pomóżcie sprawić, żeby moje trojaczki rozwijały się tak, jak ich rówieśnicy!* (<http://siepomaga.pl>, 2017); *Adam Grycan o swoich kobietach: Cale życie byłem dumny z moich dziewczyn (...)* *Ja jestem od tego, żeby czuwać nad moimi szczęściami i dbać o nie* (<http://fakt.pl>, 2012)), предмети (напр.: *Kraby, chryzantemy, wino i księżyc to cztery jesienne radości* (НКПМ: Jabłoński W. *Dzieci nocy*, 2001); *Poza sezonowymi szalami nakręcanymi podążaniem za celebrytkami czy Instagramem (np. metaliczne tatuaże, wiązane baleriny)* (<http://http://fashavable.com>, 2016); дії (напр.: *wspólne wymyślanie i gotowanie obiadków jest dla nas wielką radochą. Dla tego typu radoch właśnie dwa lata temu rzuciłam robotę* (НКПМ: Usenet – pl.soc.dzieci, 2005); *Dwa szczęścia są na świecie: jedno małe – być szczęśliwym a drugie – uszczęśliwiać innych* (НКПМ: *Blog fiatowca*, 2009)), події (напр.: *Każdy z nas samotnie przeżywa dziesięć tysięcy radości i dziesięć tysięcy smutków naszego życia* (<http://gwiadeczkasoup.io>, 2014); *Kolejne dwa utwory znów poświęcone są mijskim posępnociom* (<http://http://racjonalista.pl>, 2010)), інші явища (напр.: *oddawała się przyjemnościom wieku późnego: imieninom i urodzinom, wizytom u koleżanek* (НКПМ: Dehnel J. *Balzakaina*, 2008); *w rozmyśleniach Julii przewijały się ciągle te same rozgoryczenia, rozczarowania, upokorzenia* (НКПМ: Zaniewski A. *Król Tanga*, 1997)).

Значення ‘те, що викликає почуття’ ввійшло у словникову дефініцію лише кількох іменників, при цьому вони мають різну числову характеристику: *szczęście* – іменник *singularia tantum*, *przyjemność* – повна числова парадигма, *uciecha*, *rozkosz* *smutek* *przykrość* – згідно зі словниковою інформацією – *pluralia tantum*, проте в НКПМ знаходимо контексти з актуалізацією цього значення у формі однини. З огляду на те, що значення ‘те, що викликає почуття’ реалізують й інші назви почуттів, доцільно було б урахувати це в словникових дефініціях.

При розвитку переносного значення слова назви почуттів і емоційних станів можуть означати ‘те, для чого характерна ознака, яку називає іменник’. У такому значенні вжито десять лексем, які у формі множини, як засвідчує контекст, позначають, зокрема, множинність: подій (напр.: *Prorokowanie zagłady, np. w postaci technologicznej apokalipsy, jest mało oryginalne, (...) sam staram się nie myśleć zbyt intensywnie o takich ponurościach* (<http://mojawyspa.co.uk>, 2017)), дій (напр.: *Dalszą prawie że koniecznością było [...] poplotkować o wczorajszym balu lub ułożyć figury do mazura z kolegami, niewolnikami tych szalów* (НКПМ: *Odwóż-Pieniżek J. Więcej niż świadek*, 2007); *śpiesząc się do zabawy, do tamtych moich dziecinnych wesolości* (НКПМ: *Żeromska M. Wspomnienia*, 2007)), слів (напр.: *stałe rubryki z dowcipami, żartami i wesolościami* (<http://joemonster.org/phorum>, 2017); *rozlegały się w mediach żale i lamenty* (НКПМ: *Passent D. Choroba dyplomatyczna*, 2002); *musiał z salonu wynieść się wśród strasznych wrzasków i oburzeń* (НКПМ: *Szpotkański J. Zebrane utwory poetyckie*, 1990)), для яких характерна ознака за значенням іменника (напр.: *wesolości* – веселі слова, жарти, *ponurości* – понурі події).

Значення ‘те, для чого характерна ознака, яку називає іменник’ може проявлятися в обох числових формах. У лексикографічних джерелах наведено значення відображене лише в словникових статтях іменника, форма множини якого лексикалізувалася, *żale* (‘слова, в яких ми скаржимося на когось або щось’). Значення інших слів у словниках не

зафіксоване. Врахування у словниковій дефініції такого елемента значення пояснювало б уживання множинних форм цих іменників у реальному мовленні.

Множинні форми на позначення проявів почуттів входять у склад рядів однорідних членів речення, виражених плуральною формою (оскільки можуть мати повну числову парадигму), напр.: *jesteśmy ludźmi mającymi uczucia, emocje, choroby, smutki i radości* (НКПМ: Korczyńska W.M. Wróć..., 2001)). Можливо, характер конструкції є одним з чинників уживання множинних форм.

Характерною особливістю контекстів, у яких реалізується значення ‘те, що викликає почуття’, чи контекстів, у яких плураліс позначає різні види проявів почуттів, є те, що іменник у формі множини виконує функцію узагальнювального слова, після або перед яким містяться однорідні члени речення, які допомагають розкрити значення плуральної форми, напр.: *Dwie są radości mojego życia: miłość i praca* (НКПМ: Brzechwa J. Liryka mojego życia, 1966); *Wolff korzystał z pewnych „uciech życia” (z szynki, kawy, koniaku i sznapsa)* (НКПМ: Moczarski K. Rozmowy z katem, 1977); *sesja kolarzy się z samymi przykrościami: nieprzespane noce, stres, znuzenie, zniechęcenie, konieczność ślęczenia nad stertami materiałów* (НКПМ: Kijak M. Jak uczyć się do egzaminów, 2010)].

Виявляємо також на синтаксичну конструкцію, що вимагає форми множини: „дієслово + З. в. одн. + nad + О. в. мн.”, яка властива для назв почуттів і вказує на інтенсивність почуття, а також має експресивний характер, напр.: *kiedy pociąg włożył się powoli, (...) po odsunięciu drzwi można było siedzieć ze spuszczoneymi na zewnątrz nogami. To już stanowiło przyjemność nad przyjemnościami* (НКПМ: Dziennik Polski, 2000); *I attenzione – zwieńczenie wieczoru, radość nad radościami, czyli najlepsza restauracja sushi w jakiej mieliśmy okazję być* [<https://niecnasprawka.blogspot.com>, 2015]; *Dobrze było mieć w okolicy wypożyczalnię lyżew – gdy założyły się na stopy „figurówki”, było to szczęście nad szczęściami* (<https://turystyka.wp.pl>, 2017). Така конструкція з іменником *żalność* означає ‘щось, що викликає жаль, співчуття, зневагу’ (напр.: *Pomпки в моім виконанні то nadal **żalność nad żalnościami*** (<https://bieganie.pl>, 2013)).

Уживання системно можливих множинних форм від іменників *singularia tantum* на позначення почуттів та емоційних станів людини пов’язане з розвитком полісемії лексичних одиниць: похідні значення ‘прояв почуття’, ‘те, що викликає почуття’, ‘те, для чого характерна ознака, яку називає іменник’, виявлене в контекстах із плуралісом, можуть реалізуватися й у формі однини, а отже слово в новому значенні може мати повну числову парадигму. Лише плуральною формою представлене контекстне значення ‘інтенсивність почуття’, оскільки саме форма множини зумовлює це значення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безпояско О.К. Іменні граматичні категорії (функціональний аналіз) / О.К. Безпояско – К. : Наукова думка, 1991. – 172 с.
2. Быкова Л. Торетические проблемы морфологической категории числа существительных и ее функциональный аспект / Лилия Быкова // *Studia Rossica Posnaniensia*. – 1988. – Tom XX. – С. 177–190.
3. Калинина Л.В. О формах множественного числа абстрактных, вещественных и собирательных существительных / Л. В. Калинина // *Русская словесность*. – 2007. – № 2. – С. 42–46.

4. Колесников А.А. Синтаксическое обеспечение грамматических форм имен существительных русского языка / А.А. Колесников. – Киев : Высшая школа, 1988. – 137 с.
5. Ляшевская О.Н. Семантика русского числа / О.Н. Ляшевская. – Москва : Языки славянской культуры, 2004. – 400 с.
6. Назаренко І.О. Граматична транспозиція категорії числа іменників *singularia tantum* і мовна норма / Інна Назаренко // Лінгвістичні студії : зб. наук. праць. – Вип. 15. – Донецьк: ДонНУ, 2007. – С.164–169..
7. Недбайло Л.І. Множина від іменників речовинного значення / Л.І. Недбайло // Питання мовної культури : зб. статей. – К.: Наукова думка, 1968. – Вип. 2. – С.61–68.
8. Dyszak A. Rzeczowniki i czasowniki defektywne w systemie fleksyjnym współczesnej polszczyzny // Bulletin de la Société Polonaise de Linguistique. – 2001. – T. LVII. – S. 141–154
9. Feleszko K. Funkcje form kategorii liczby w polskiej grupie imiennej / Kazimierz Feleszko. – Warszawa : Uniwersytet Warszawski, 1980. – 105 s.
10. Grybosiowa A. Funkcje leksemów liczby mnogiej rzeczownika w języku prasy, radia i telewizji / Antonina Grybosiowa // Wybór tekstów do nauki o języku polskim ; oprac. W. Gruszczyński, G. Majkowska, H. Satkiewicz. – Warszawa : Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 1988. – S. 247–254.
11. Хабрајска G. Collectiva w języku polskim / Grażyna Хабрајска. – Łódź : Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 1995. – 320 s.
12. Krzyżanowski P. Funkcjonowanie rzeczowników defektywnych w wypowiedzeniu / Piotr Krzyżanowski // Bulletin de la Société Polonaise de Linguistique. – 2002. – T. LVIII. – S. 149–156.
13. Narodowy Korpus Języka Polskiego [Електронний ресурс]. – Код доступу [<http://nkjp.pl>].
14. Szapkina O. Do trzech razy sztuka. O kwantytatywności w polskim językowym obrazie świata / Olga Szapkina // Kwartalnik Polonicum. – 2013. – nr 13. – S. 8–16.

Бундза И.В., преподаватель

Львовский национальный университет имени Ивана Франко, Львов

ФУНКЦИОНИРОВАНИЕ МНОЖЕСТВЕННЫХ ФОРМ ОТ СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ *SINGULARIA TANTUM*, ОБОЗНАЧАЮЩИХ ЧУВСТВА В СОВРЕМЕННОМ ПОЛЬСКОМ ЯЗЫКЕ

*В статье исследована реализация множественных форм от существительных *singularia tantum*, обозначающих чувства в текстах польского языка, проанализированы функциональные особенности значений, в которых существительные *singularia tantum* используются во множественном числе, проанализировано соотношение значений множественных форм от существительных *singularia tantum* в контексте со значениями соответствующих форм в словарях.*

Ключевые слова: *грамматическая категория числа, существительные *singularia tantum*, множественные формы, названия чувств.*

Bundza I.V., lecturer
Ivan Franko national university of Lviv

FUNCTIONING OF PLURAL FORMS OF SINGULARIA TANTUM NOUNS DENOTING FEELINGS IN THE MODERN POLISH LANGUAGE

The article dwells upon implementation of plural forms of singularia tantum nouns denoting feelings in the Polish texts. It analyzes functional peculiarities of meanings in which singularia tantum nouns are used in plural forms, and the correlation of meanings of plural forms of the singularia tantum nouns in the context with the meanings of the corresponding forms in the dictionaries.

Key words: *grammatical category of number, singularia tantum nouns, plural forms, words of feeling.*

УДК 811.112.2 : 81.373

Лях І.В., ст. викладач

Ліхошерст О.Г., викладач

ДВНЗ «Криворізький національний університет», Кривий Ріг

НОМІНАТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ (НА МАТЕРІАЛІ НІМЕЦЬКОЇ ГІРНИЧОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ)

У статті досліджуються словосполучення як засіб термінологічної номінації: аналізується номінативний потенціал різних частин мови при утворенні термінологічних словосполучень, а частини мови розглядаються як відображення основних логіко-поняттєвих категорій. Термінотворення визначається як процес і результат номінативної когнітивної діяльності.

Ключові слова: *термінологія, термін, термінологічне словосполучення, номінація, акт номінації, категорія, категоризація, частина мови.*

Завданням термінологічної номінації є утворення терміна – слова або словосполучення, які мають відповідати певним критеріям точності, однозначності, зрозумілості, мовленнєвої економії, автономії [9: 61-67]. Номінативна діяльність відображає результати пізнання в людській свідомості, і термінологічна номінація є її особливим видом. *Постановка проблеми.* Термінологічна номінація пов'язана з логіко-поняттєвою системою певної галузі знань; процес і результат термінологічної номінативної діяльності мають відповідати специфічним критеріям і залежать від зовнішніх факторів, які є складовою когнітивного процесу. Номінативна діяльність вивчається як особлива мовленнєво-мисленнєва діяльність, яка протікає в єдності мови й мислення. Проблеми і процеси номінації

© Лях І.В., Ліхошерст О.Г., 2018